

шляху особистісно-професійного зростання; 3) особистісно-професійно корекційний етап, тобто робота з виявленими на другому етапі професійної підготовки особистісними проблемами студентів 3–4 курсів і формування в них професійно-значущих умінь за допомогою активних методів навчання та психотерапії з програванням обох ролей – клієнта і психолога [3].

Отже, здійснений теоретичний аналіз дозволяє зробити висновки про те, що становлення особистості майбутнього фахівця в галузі дитячої психології та його готовність до професійної діяльності є інтегральним багаторівневим психологічним новоутворенням, яке характеризує міру підготовленості особистості до діяльності. Дефініцію "професіоналізація" науковці пов'язують з процесом професійної підготовки у вищому навчальному закладі, "становлення" розглядають як результат розвитку особистості, формування її як майбутнього суб'єкта діяльності. Протягом навчання у ВНЗ варто спостерігати за динамікою ціннісно-сміслового ставлення студентів до своєї професії, допомагати пізнавати її сутність, підводити майбутніх фахівців до усвідомлення важливості, глибинності, відповідальності праці психолога. У процесі фахової підготовки доцільно стимулювати зростання інтересу студентів-психологів до співпраці, працювати над підвищенням рівня задоволеності здійсненим професійним вибором, формувати готовність до діяльності в сфері психології.

Література:

1. Анцыферова Л.И. Принцип связи психики и деятельности и методология психологии / Л.И. Анцыферова // Методологические и теоретические проблемы психологии. – М. : Наука, 1969. – С.57-117.

2. Коломинський Н.Л. Методологічні засади професійної підготовки практичного психолога / Н.Л. Коломинський // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – №4. – С.8-13.

Чепелева Н., Панок В., Титаренко Т. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін. : підручник. – [3-тє вид., стереотип.]. – К.: Либідь, 2006. – 536с.

УДК 159.923.2

*Березовська Лариса Іванівна,
Кузьмик Богдана Іванівна
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна*

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Традиційно конструкт «життєздатність особистості» розглядається в двох полярних полюсах: ризику або несприятливого впливу – з одного боку і позитивної адаптації та компетентності людини – з іншого. Тому життєздатність оцінюється як: хороший вихід із ситуації, незважаючи на несприятливу дію; стійкий прояв компетентності під впливом стресу; відновлення після травматичної події [4]. У зв'язку з цим ризик і

компетентність розглядаються як два основних конструкту, що лежать в основі життєздатності особистості [5].

Аналіз досліджень свідчить, що багато конструктів виділяють в якості показників. Так, Махнач А.В. виділи шість компонентів життєздатності в структурі життєздатності людини: самоефективність, наполегливість, внутрішній локус контролю, оволодіння та адаптація, духовність, сімейні та соціальні взаємозв'язки. Нестерова О.О. виділяє такі показники як: самомотивація, досягнення, активність, ініціатива, емоційний контроль, саморегуляція, позитивні установки, гнучкість, самоповага, соціальна компетентність, соціальна підтримка, адаптивні стилі поведінки, самоорганізація, планування майбутнього.

Наше дослідження життєздатності особистості передбачає дослідити крім життєздатності ще і самопочуття, активність, настрій, тривожність, ригідність, фрустрацію, агресивність, відчуття самотності, життєву задоволеність.

Таким чином, дослідження здійснено з використанням методик, що дозволяють виявити нам прояв життєздатності особистості. Махнач А.В. у процесі дослідження життєздатності особистості пропонує застосувати методика «Життєздатність дорослої людини» і дослідити виділених шість компонентів, що є в структурі життєздатності людини: «само ефективність», «наполегливість», «внутрішній локус контролю», «оволодіння та адаптація», «духовність», «сімейні та соціальні взаємозв'язки» [1]. Нестерова О.О. пропонує методика «Життєздатність особистості» та виділяти шкали: «самомотивація і досягнення», «активність та ініціатива», «емоційний контроль та саморегуляція», «позитивні установки та гнучкість», «самоповага», «соціальна компетентність та соціальна підтримка», «адаптивні стилі поведінки», «самоорганізація і планування майбутнього».

Методика «Самопочуття. Активність. Настрій» [2] дозволяє дослідити прояв самоконтролю і самооцінки самопочуття, активності і настрою. Визначається рухливість, швидкість і темп протікання функцій (активність), силу, здоров'я, стомлення (самопочуття), а також характеристики емоційного стану (настрій). Саме ці характеристики показують, як відчуває себе опитуваний в даний момент часу. Завдяки тестуванню стає ясним ступінь рухливості, загальний стан здоров'я, а також емоційний фон.

Для визначення психічного стану особистості (тривожності, ригідності, фрустрації, агресивності) використовується методика «Самооцінка психічних станів» за Айзенком [3]. Будь-яка нестабільність, порушення звичного ходу подій може привести до розвитку тривожності, ситуації, які сприймаються особистістю як невідворотна загроза досягненню значущої для неї мети, реалізації тій або іншої її потреби провокують фрустрацію. Рівень ригідності, що проявляється суб'єктом, обумовлюється взаємодією його особистісних особливостей з характером середовища, включаючи ступінь складності завдання, що стоїть перед ним, його привабливості для нього, наявність небезпеки, монотонність стимуляції. Різного роду конфлікти, зокрема внутрішні, при цьому такі психологічні процеси як емпатія, ідентифікація,

децентрація - стримують агресію, оскільки є ключем до розуміння інших і усвідомлення їх самостійної цінності.

Для визначення рівня суб'єктивного відчуття людиною своєї самотності використовується методика «Діагностики рівня суб'єктивного відчуття самотності» (Д. Рассела, М. Фергюсона) [3]. Стан самотності може бути пов'язаний з тривожністю, соціальною ізоляцією, депресією, нудьгою. Необхідно розрізнити самотність як стан вимушеної ізоляції і як прагнення до самостійності, потреби в ньому.

Для діагностики життєвої задоволеності, загального психологічного стану людини, ступінь психологічного комфорту і соціально-психологічної адаптованості використовується методика «Індекс життєвої задоволеності» (адаптація Н. В. Паніної) [4]. Використовується для диференційованої оцінки особливостей стилю життя, потреб, мотивів, установок, ціннісних орієнтацій людини з метою визначення, які з них позитивно позначаються на його загальному психологічному стані, а які – негативно.

Під категорією "життєва задоволеність" розуміється саме загальне уявлення людини про психологічний комфорт, яке включає в себе: інтерес до життя як протилежність апатії; рішучість, цілеспрямованість, послідовність у досягненні життєвих цілей; узгодженість між поставленими і реально досягнутими цілями; позитивна оцінка власних якостей і вчинків; загальний фон настрою.

Отже, зазначені методики дозволяють дослідити прояв життєздатності особистості, є валідними та надійними.

Література.

1. Махнач А.В. Жизнеспособность человека и семьи: социально-психологическая парадигма. / А.В. Махнач. – М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 2016. – 464 с.
2. Нестерова А.А. Разработка и валидизация методики «Жизнеспособность личности» / А.А. Нестерова. // Психологический журнал. 2017 - Т. 38. - № 4 - 93-108.
3. Практическая психодиагностика. Методики и тесты / [ред. Д.Я. Райгородский]. – Самара: Бахрах-М, 2002. – С. 141-145.
4. Сборник психологических тестов. Часть I: Пособие / Сост. Е.Е. Миронова – Мн.: Женский институт ЭНВИЛА, 2005. – 155 с.

УДК 376:091.3:556:616.896

*Варга Вікторія Степанівна,
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

МЕТОДИ РОБОТИ АКВА-ТЕРАПІЇ З АУТИЧНИМИ ДІТЬМИ

Обстеження рухової сфери дітей дало змогу засвідчити, що фізичний розвиток аутичної дитини відповідає віковим нормам, проте ритуальність поведінки, нав'язливість рухів призводить до застосування постійно одних і тих

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>